

Beantwoording van de 7 vragen uit het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving ten behoeve van het concept wetsvoorstel Wijziging van Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek in verband met het verkorten van de wettelijke betaaltermijn tot 30 dagen

1. Wat is de aanleiding?

Sinds de invoering van de Wet lange betaaltermijnen zijn grote ondernemingen mkb-leveranciers gemiddeld genomen niet sneller gaan betalen. De gegevens die specifiek gaan over betalingen van grote ondernemingen aan mkb-leveranciers laten zelfs zien dat de gemiddelde betaaltermijn langer is geworden.

De bedoeling van de invoering van de maximale betaaltermijn van 60 dagen voor grote ondernemingen in de handelsrelatie tot mkb-ondernemingen was dat de betaaltermijnen korter zouden worden. Hoewel de gemiddelde betaaltermijn die grote ondernemingen in hun handelsrelatie met mkb-ondernemingen hanteren ruim binnen de maximumtermijn van 60 dagen blijft (in het tweede kwartaal van 2020 bedroeg de gemiddelde betaaltermijn volgens de cijfers van Graydon 41,2 dagen), is het kabinet van mening dat sinds de inwerkingtreding van de implementatiewet van Richtlijn 2011/7/EU in 2013 nog te weinig grote ondernemingen betalingen aan mkb-ondernemingen binnen de basistermijn van 30 dagen voldoen.

Tijdens de economische situatie als gevolg van het coronavirus werd nog meer duidelijk dat mkb-ondernemingen beter beschermd dienen te worden tegen lange betaaltermijnen.¹ Naast een forse afname van hun omzet, kregen ze te maken met eenzijdige verlenging van betaaltermijnen door sommige grote ondernemingen. Veel mkb-ondernemingen zijn daardoor in financiële problemen terecht gekomen. Alhoewel een aantal grote ondernemingen de eenzijdige verlenging - na interventie door het ministerie Economische Zaken en Klimaat - heeft teruggedraaid naar de initiële betaaltermijn, maakte deze reflex duidelijk dat mkb'ers beter beschermd moeten worden.

2. Wie zijn betrokken?

Bij het wetsvoorstel zijn de volgende organisaties betrokken: de Autoriteit, Consument en Markt (ACM), VNO-NCW, MKB-Nederland, ONL, Betaalme.nu en Graydon.

3. Wat is het probleem?

In de praktijk is gebleken dat vaak langere betaaltermijnen worden gehanteerd dan 30 dagen, waardoor een betaaltermijn van 30 dagen of minder eerder uitzondering dan regel is. De vorige wetsaanpassing (een uiterste betaaltermijn van 60 dagen) heeft er niet toe geleid dat grote ondernemingen mkb-leveranciers gemiddeld genomen sneller zijn gaan betalen. De cijfers van Graydon over het betaalgedrag is weergegeven, bevestigen dit.

Wanneer facturen niet op de afgesproken tijd betaald worden, wordt het financiële beheer van de onderneming bemoeilijkt. Daarnaast hebben late betalingen een negatieve invloed op de kaspositie, het concurrentievermogen en de levensvatbaarheid van ondernemingen. Vertragingen in betaling van facturen kunnen leiden tot liquiditeitsproblemen van een onderneming en in het meest ernstige geval tot een faillissement. De negatieve gevolgen zijn sterker merkbaar wanneer het economische getij tegenzit omdat de toegang tot financiering dan vaak lastiger is. Mkb-ondernemingen hebben een kwetsbare positie en zijn voor hun voortbestaan sterk afhankelijk van tijdige betalingen van openstaande facturen, te meer omdat het hun aan alternatieve middelen ontbreekt om betalingsachterstanden op te vangen.

De Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat krijgt signalen dat mkb-ondernemingen akkoord gaan met betaaltermijnen van langer dan 30 dagen, omdat ze de handelsrelatie met grote ondernemingen niet op het spel willen zetten, of dat grote ondernemingen eenzijdig contractuele betaaltermijnen verlengen. Mkb-ondernemingen hebben vaak een afhankelijke relatie tot grote ondernemingen en hun onderhandelingspositie is niet gelijkwaardig, waardoor ze instemmen met langere betaaltermijnen.

¹ Handelingen 2019-2002, 2670 (antwoorden op Kamervragen van het lid Moorlag (PvdA).

4. Wat is het doel?

Dit wetsvoorstel strekt tot wijziging van artikel 6:119a lid 6 BW en zorgt ervoor dat grote ondernemingen in hun handelsrelatie met mkb-ondernemingen een betaaltermijn van ten hoogste 30 dagen kunnen afspreken.

5. Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

Overheidsinterventie is gerechtvaardigd, aangezien de gemiddelde betaaltermijn geen verbetering laat zien. Mkb-ondernemingen hebben vaak een afhankelijke relatie tot grote ondernemingen en hun onderhandelingspositie is niet gelijkwaardig, waardoor ze instemmen met langere betaaltermijnen.

Zelfregulering heeft tot onvoldoende resultaat geleid. Slechts een klein aantal grote ondernemingen heeft zich bij het zelfreguleringsinitiatief Betaalme.nu aangesloten. Betaalme.nu heeft laten weten dat op 12 september 2017 50 grote ondernemingen bij het initiatief van Betaalme.nu waren aangesloten. Op 10 juli 2020 waren 63 grote ondernemingen bij het initiatief van Betaalme.nu aangesloten. Op een schaal van ongeveer 3300² grote ondernemingen in Nederland is een aantal van 63 aan de lage kant. De verwachting is dat een wettelijke aanscherping van de maximale termijn tot 30 dagen wel zal leiden tot het gewenste betaalgedrag.

6. Wat is het beste instrument?

Het beste instrument om het probleem op te lossen is de wettelijke betaaltermijn voor grote ondernemingen in de relatie tot mkb-ondernemingen verkorten naar 30 dagen.

7. Wat zijn de gevolgen voor burgers, bedrijven, overheid en milieu?

Omdat dit bij grote ondernemingen een volledig geautomatiseerd proces is, zullen de aanpassingen relatief eenvoudig zijn en minder tijd kosten. Grote ondernemingen hebben projectteams die zich bezighouden met projecten over financiën en inkoop. Bij de inwerkingtreding van dit wetsvoorstel zullen deze projectteams naar verwachting tijdelijk een klein deel van hun tijd besteden aan het efficiënter inrichten van organisatieprocessen. De aanpassingen die directe regeldrukkosten veroorzaken, zijn met name van organisatorische aard. Op dit moment hebben grote ondernemingen na ontvangst van een factuur – die aan alle vereisten voldoet – 60 dagen de tijd om over te gaan tot betaling. Dit wetsvoorstel verkort die termijn naar 30 dagen. Grote ondernemingen zullen hun processen strakker moeten inrichten om aan de betaaltermijn van 30 dagen te kunnen voldoen.

Op grond van het handboek 'Meten regeldrukkosten'³ kan tot de volgende berekening worden gekomen van de directe regeldrukkosten waarbij rekening is gehouden met de hierboven beschreven aanpassingen van organisatorische aard. Deze kosten dienen eenmalig gemaakt te worden. Conform het handboek wordt 2017 als peiljaar genomen. De regeldrukkosten hebben betrekking op grote ondernemingen. De gebruikte cijfers zijn conform het handboek 'Meten regeldrukkosten'. Volgens het handboek waren er in 2017 (afgerond) 3.175 grote ondernemingen. Naar verwachting kunnen de aanpassingen door een middelbaar geschoold medewerker gedaan worden. Het intern tarief volgens het handboek bedraagt 34 euro per uur. Verder wordt verwacht dat de aanpassingen die verricht moeten worden 30 minuten per grote onderneming in beslag zullen nemen. Het voorgaande brengt de volgende regeldrukkosten met zich: 3.175 x 17 euro voor 30 minuten is 53.975 euro.

Naast bovengenoemde regeldrukkosten worden ook andere bedrijfseffecten verwacht. Aangezien de betaaltermijn maximaal 30 dagen wordt, zullen grote ondernemingen hun werkkapitaal minder kunnen financieren via de leveranciers. Grote ondernemingen kunnen desgewenst het werkkapitaal bijvoorbeeld door middel van bankleningen financieren, waarvan de rente op dit moment aan de lage kant is.

² <https://mkbstatline.cbs.nl/#/MKB/nl/dataset/48034NED/table?ts=1594123470476>.

³ <https://www.atr-regeldruk.nl/wp-content/uploads/2018/02/Handboek-Meting-Regeldrukkosten-1-1.pdf>.